

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo.lvm@gov.fi

Lausuntopyyntö 18.10.2021, VN/21366/2020

Liikenne- ja viestintäministeriön luonnos hallituksen esitykseksi laiksi postilain muuttamisesta ja luonnos valtioneuvoston asetukseksi sanomalehtien määräaikaista jakelutukea koskien

Ehdotetaan annettavaksi otsikon mukainen lakiesitys eduskunnalle sekä valtioneuvoston asetus. Esitysten taustalla on valtioneuvoston kanslian 14.1.2020 asettama työryhmä, jonka loppuraportti julkaistiin 26.8.2020. Loppuraportti ja arviomuistio jakelutuen alustavista vaihtoehdoista oli lausunnoilla keväällä 2021.

Päivitys postilain osalta liittyy muuttuneeseen toimintaympäristöä ja kuluttajien muuttuneisiin tarpeisiin. Hallituksen esityksen tarkoituksena on turvata mahdollisuus kustannustehokkaan postinjakelun jatkumiselle muuttuvassa toimintaympäristössä, jossa perinteisten postilähetysten määrät vähenevät jatkuvasti. Esityksellä pyritään keventämään ja joustavoittamaan postilain mukaiselle yleispalvelulle asetettuja lainsäädännöllisiä velvoitteita, jotta tulevaisuudessa postipalveluja voidaan toteuttaa tehokkaasti kuluttajien tarpeet huomioiden. Tarkoitus on, että postin nykyiseen yleispalveluun kuuluvasta viisipäiväisestä jakelusta siirrytään kolmipäiväiseen jakeluun. Samalla esitetään tukea niille alueille, joille ei markkinaehtoinen sanomalehtijakelu toteudu viisipäiväisenä.

Esityksessä valtioneuvoston asetukseksi määräaikaisesta sanomalehtien jakelutuesta ehdotetaan säädettäväksi sanomalehtijakelun tukemisesta alueille, joilla ei ole saatavilla viisipäiväistä varhaisjakelua. Sanomalehtien jakelutuki on tarkoitus kohdentaa alueille, joilla ei ole kaupallisin perustein toimivaa varhaisjakeluverkkoa. Tuki toteutetaan kilpailutuksena.

Laki on tarkoitus antaa eduskunnalle loppuvuodesta 2021 ja tulla voimaan alkuvuodesta 2022. Asetus on tarkoitus antaa mahdollisimman pian sen jälkeen.

Valtiovarainministeriön lausunto

Postilain ehdotetut muutokset ovat perusteltuja postipalvelujen kysynnän heiketessä, kun kirjelähettykset siirtyvät entistä enemmän digitaaliseen muotoon. Esityksessä on pohdittu vaihtoehtoisia toimintatapoja sekä vaikutuksia, mikäli lakimuutoksia ei tehtäisi. Vaihtoehtoisten toimintatapojen tai muuttumattoman lain potentiaaliset kustannukset valtiolle jäävät esityksestä kuitenkin hieman epäselviksi ja näitä tulisi mahdollisuuksien mukaan tarkentaa.

Postilakiesityksen perustelumuistiossa todetaan kustannusvaikutuksiksi 11 milj. euroa ja Liikenne- ja viestintäviraston resurssitarpeeksi 3 henkilötyövuotta. Asetusmuutoksessa todetaan jakelutueksi sekä 10 että 11 milj. euroa. Laissa ja asetuksessa tulisi olla yhtenäinen tieto jakelutuen kustannuksesta sekä muutosten kokonaiskustannuksesta valtiontaloudelle.

Varhaisjakelupalvelualueen ulkopuolisia lehtiä jaetaan arviolta 200 000 kappaletta päivässä. Jakelutuki osoitettaisiin kokonaisuudessaan näiden tilausten jakeluun ja tarkoittaisi noin 55 euron tukea per lehtitilaus, mikäli jakelutuen määrä olisi 11 milj. euroa. Tukisumman on tarkoitus vastata Posti Oy:n grammamääräisiä yksikkökustannuksia, mutta edelleen kokonaissumman osalta esityksiä on syytä tarkentaa.

Liikenne- ja viestintäviraston resursseja on lisätty merkittävästi tällä hallituskaudella, mikä johtuu useista eri syistä. Jakelualueiden kilpailutettavan tukikauden pituudeksi on esitetty kahta vuotta ja virastolle on esitetty yhteensä 3 pysyvää henkilötyövuoden lisäystä. Kilpailutusprosessi on liikenne- ja viestintävirastolle varsin työläs ja siitä johtuen tulisi vielä pohtia, onko tukikautta mahdollista vielä pidentää tai olisiko tuki ja kilpailutus mahdollista toimeenpanna tehokkaammin.

Liikenne- ja viestintäministeriö on ennakolta tuonut valtiovarainministeriölle ilmi lakiesityksen ja asetuksen resursointi- ja määräraharapeita tuleville vuosille. Esityksiä ei tuotu käsiteltäväksi vuosien 2022 – 2025 julkisen talouden suunnitelmaan. Liikenne- ja viestintäministeriö on todennut, ettei keväällä 2021 ollut mahdollista arvioida jakelutuen kustannuksia, sillä lainvalmistelu oli vielä hyvin keskeneräistä. Kustannusvaikutukset tulevat poikkeuksellisesti huomioitavaksi vasta vuosien 2023-2026 julkisen talouden suunnitelmassa, sen jälkeen, kun esitys on annettu eduskunnalle. Lakiesityksen taloudellisissa vaikutuksissa voisi kuitenkin huomioida, että vuoden 2022 talousarvioesityksessä on osoitettu liikenne- ja viestintävirastolle 260 000 euroa jakelutukeen liittyvän kilpailutuksen valmistelemiseen.

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota postilain pykälään 18 a, jossa todetaan:

Avustuksen maksamisen edellytyksenä on, että tarvittava rahoitus on osoitettu valtion talousarviossa.

Lisäksi jakelutukiasetuksen pykälässä 8 todetaan:

Julkisen palveluvelvoitteen tarjoamisesta aiheutuvat nettokustannukset ja kohtuullinen voitto korvataan avustuksen saajalle valtion talousarviossa tarkoitukseen otetun määrärahan puitteissa Liikenne- ja viestintäviraston päätöksen mukaisesti.

Mikäli valtion talousarviossa osoitettu määräraha ei riitä 5 §:n mukaisen julkisen palveluvelvoitteen toteuttamiseen kaikilla kilpailutusalueilla, kohdennetaan määräraha sellaisille kilpailutusalueille, joissa arvioidaan olevan määrällisesti eniten sanomalehtien varhaisjakelutilauksia. Liikenne- ja viestintäviraston tulee ilmoittaa valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen loppumisesta ja tuen maksatuksen keskeyttämisestä tuensaajalle kohtuullisessa ajassa.

Edellä mainitut pykälämuotoilut johtavat siihen, että kilpailutukset hoidetaan talousarviossa päätetyn määrärahan puitteissa. Julkisen talouden suunnitelma ja talousarviopäätökset antaisivat puitteet tuen määrälle, eikä jakelutuesta voisi aiheutua enempää kustannuksia. Mikäli tukialueissa tapahtuisi kesken kilpailutuskausien muutoksia, yleispalvelun tarjoaja velvoitettaisiin tarjoamaan

viisipäiväistä postilain mukaista yleispalvelua kyseisillä alueilla. Näiden muutosten osalta todetaan, ettei ole mahdollista arvioida, minkä mittaluokan vaikutukset niillä voi olla yleispalvelun tarjoajaan ja voiko tämä johtaa nettokustannusten korvaamiseen valtiolta yleispalvelun tarjoajalle.

Lakimuutosten vaikutuksia on tärkeä jatkossa arvioida ja tarvittaessa ryhtyä jatkotoimenpiteisiin kustannustehokkuutta lisäten. Esimerkiksi Suomen viranomaisposti on nykyisellään mahdollista hoitaa Suomi.fi –palvelun kautta. Mikäli palvelua edelleen kehitetään, tulisi pohtia Suomen siirtymistä huomattavasti tiiviimmin asutetun Tanskan malliin, jossa viranomaisposti jaetaan digitaalisesti ja yleispalveluun kuuluva kirjekäyttö tapahtuu kerran viikossa kotitaloutta kohden.

Valtiovarainministeriöllä ei ole muuta huomautettavaa esityksiin.

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen

Budjettineuvos

Kati Jussila

Tiedoksi

LVM/ Thessler Fanni, Vuorinen Kaarle, Nykänen Emmi, Vänttinen Saara,
Luukka Konsta